Analysis of Postgraduate Theses on Interculturality in the Field of Foreign Language Education in Turkey

***Veda ASLIM YETİŞ, Anadolu University Faculty of Education,* 0000-0002-0435-1217**

Abstract

With the Common European Framework of Reference for Languages published in 2001, interculturality and intercultural approach has gained importance in foreign language education, intercultural awareness has been one of the objectives of foreign language teaching and learning. This study aimed at investigating the postgraduate theses that focus on interculturality and carried out between the years 2001 and 2019 in the field of foreign language education in Turkey in terms of different variables; identifying the trends and deficiencies in this field, and shedding light on future studies. For the purpose of the study, all 80 theses carried (German Language Teaching, French Language Teaching, English Language Teaching, Turkish Foreign Language Teaching, Korean Language Teaching) were reached and analyzed with document analysis technique. According to the results, it was determined that the highest number of studies were carried out in English Language Teaching and the most studied topic was in intercultural communication skill. It was found that intercultural attitudes, opinions and perceptions were mostly examined, the most frequently used research model was mixed model, and the most used data collection technique was questionnaire. The study also revealed that the target group of the theses was mainly composed of faculty members and university students.

Keywords: *Interculturality, Intercultural communication skill, foreign language education, document analysis*

İnönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 21, No 2, 2020
pp. 912-925
DOI: 10.17679/inuefd.686818

Article type:
Research article

Received : 09.02.2020
Accepted : 02.05.2020

Suggested Citation

Aslım Yetiş, V. (2020). Analysis of postgraduate theses on interculturality in the field of foreign language education in Turkey, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, *21*(2), 912-925. DOI: 10.17679/inuefd.686818

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The Council of Europe considers interculturality/intercultural education as a key to European citizenship education and as a means of preparing students for living in a multicultural society, and also, Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) aims to raise intercultural awareness. Therefore, the studies on interculturality and intercultural communication acquisition in foreign language teaching/learning have increased all over the world. Studies on language education and interculturality have been conducted in Turkey as well, a member of the Council of Europe, where great efforts have been made in foreign language teaching for more than two centuries and to a lot of work has been done to renew the existing foreign language education policies in line with global developments. However, reviewing the scientific studies conducted on foreign language education in Turkey revealed that there was no research showing the extent to which intercultural studies were included in the postgraduate theses focusing on interculturality and determining the research trends in this field. Therefore, the study aims to examine postgraduate theses conducted in Turkey in the field of foreign language education focusing on interculturality, as well as to shed light on future studies by identifying trends and deficiencies in this field.

Purpose

The study investigates answers to the following questions about the postgraduate theses on foreign language education,

1. How are they distributed according to their field, level, and years?
2. How are they distributed according to their field and subject?
3. How are they distributed according to their field and research model?
4. How are they distributed according to their field and data collection techniques?
5. How are they distributed according to their field and sample selection?

Method

The universe of this research, which adopts document analysis from qualitative research designs, consists of graduate theses on foreign language education written in Turkish and other languages (German, French, English) between 2001-2019 in Turkey. The theses were accessed through the web site of the National Thesis Center of the Higher Education Council. In this context, 80 theses were examined and categorized using descriptive analysis form prepared by the researcher and presented to expert opinion in accordance with the research aims and questions.

Findings

61 master's and 19 doctoral theses were conducted on the education of German, French, English, and Korean languages and Turkish as a foreign language. In these theses, attitude/opinion/perception towards intercultural (communication) skills, reviewing/evaluating foreign language textbooks in terms of intercultural communication skills, and the development of intercultural/communication skills were most commonly studied. Literature review on intercultural approach/communication skills, intercultural communication skills training model/curriculum design, developing intercultural skill scale and language teaching at an early age within the framework of intercultural approach were the least studied subjects. The mixed model, descriptive model, and (qualitative) case study were the most preferred research models. Descriptive content analysis, descriptive and comparative research, descriptive and historical research, and evaluation models were the least preferred models. Survey forms, conducting written and/or oral interviews, and document review were the most commonly used data collection techniques. The samples of the studies consisted mostly of faculty members and university students. Considering the studies in terms of the foreign language, textbooks and university students were the most common samples for graduate studies on German-language education, while the faculty members were the most common samples for the studies on French-language education.

Discussion & Conclusion

Learning a foreign language is not just about learning vocabulary, grammar, and syntax. A new culture is also explored while learning a foreign language and the nature of this exploration affects the command of a language. However, it is not enough to talk about the culture of the target language today. The increasingly globalized world, which now holds a multicultural society, has made it essential for foreign language learners to explore not only the target culture and the individuals/society of it but also to rediscover themselves and their own culture. Since the publication of CEFR in 2001, the intercultural approach has become imperative and the acquisition of intercultural communication skills has become an essential objective in foreign language education.

In this study, postgraduate theses on foreign language education focusing on interculturality or those conducted within the framework of intercultural approach were examined and an overview of these research studies which were conducted between 2001-2019 was provided for the researchers. The following suggestions have been made in accordance with the results of the findings of the study:

- The theses focusing on interculturality should be popularized in all fields of foreign language education;
- The theses contributing to the acquisition and development of intercultural communication skills should be popularized in all fields of foreign language education;
- Thesis studies on teaching and acquiring intercultural communication skills in foreign language teacher training should be conducted;
- PhD theses with a more qualified application that require more extensive and deeper research should be focused on;
- Theses on intercultural language teaching and/or learning at early ages, particularly in the field of English-language education should be emphasized;
- Theses aiming to develop teaching programs and curricula related to foreign language courses based on the intercultural approach within the framework of different levels should be written;
- More studies with the samples from the students, teachers, and institutions of the Ministry of National Education (MoNE) should be conducted;
- Since a society has its own cultural characteristics, an indigenous intercultural skills/intercultural communication skills scale(s) in foreign language education should be developed.

This study, the deficiencies revealed therein, and its suggestions are expected to contribute to the researchers who will conduct studies related to the subject as well as contributing to fill the gaps in the field.

Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi Alanında Kültürlerarasılığa Yönelik Gerçekleşmiş Lisansüstü Tezlerin Analizi

***Veda ASLIM YETİŞ, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi,* 0000-0002-0435-1217**

Öz

Avrupa Konseyinin 2001'de yayınlanan Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metniyle, yabancı dil eğitiminde kültürlerarasılık ve kültürlerarası yaklaşım önem kazanmış, kültürlerarası bilinç/farkındalık yabancı dil öğretim ve öğreniminin hedeflerinden biri olmuştur. Çalışma kapsamında, Türkiye'de yabancı dil eğitimi alanında 2001-2019 yılları arasında gerçekleştirilen ve kültürlerarasılığa odaklanan lisansüstü tezlerin farklı değişkenler (dil eğitim alanı, tez düzeyi yıl, araştırma modeli, veri toplama tekniği ve örneklem) açısından incelenmesi ve bu alandaki eğilimlerin ve eksikliklerin belirlenerek, ileride yapılacak çalışmalara ışık tutulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Alman dili eğitimi, Fransız dili eğitimi, İngiliz dili eğitimi, Türkçe yabancı dil eğitimi ve Kore dili eğitimi alanlarında yapılmış toplam 80 tez doküman analiz tekniğiyle incelenmiştir. Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre en fazla çalışmanın İngiliz dili eğitim alanında yapıldığı ve en çok çalışılan konunun kültürlerarası (iletişim) becerisi olduğu görülmüştür. Ayrıca araştırmalarda en fazla kültürlerarası tutum, görüş ve algıların incelendiği, en çok başvurulan araştırma modelinin karma model, en çok kullanılan veri toplama tekniğinin ise anket olduğu tespit edilmiştir. Tezlerin hedef kitlesinin ise ağırlıklı olarak öğretim elemanları ile üniversite öğrencileri tarafından oluşturulduğu dikkati çekmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Kültürlerarasılık, kültürlerarası iletişim becerisi, Yabancı dil eğitimi, doküman analizi.*

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 21, Sayı 2, 2020
ss. 912-925
DOI: 10.17679/inuefd.686818

Makale türü:
Araştırma makalesi

Gönderim Tarihi : 09.02.2020
Kabul Tarihi : 02.05.2020

Önerilen Atıf

Aslım Yetiş, V. (2020). Türkiye'de yabancı dil eğitimi alanında kültürlerarasılığa yönelik gerçekleşmiş lisansüstü tezlerin analizi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *21*(2), 912-925. DOI: 10.17679/inuefd.686818

GİRİŞ

Avrupa Konseyi 1995 yılından itibaren üye ülke vatandaşlarına Avrupa yurttaşlığı kavramını benimsetmek gerekçesiyle üye ülkelerin vatandaşlarına kendi anadilleri dışında en az iki Avrupa dili öğretilmesi ve çok kültürlü ve çok dilli Avrupalılık bilincini geliştirilmesi gereğini vurgulamış ve gerekli çalışmaları başlatmıştır. Konseyinin amacı, bünyesinde barındırdığı farklı dil ve kültürlere sahip 49 ülke arasında bir birlik oluşturmak, aralarında hoşgörü ve dayanışmaya dayalı uyumlu bir diyalog sağlamak, bir lingua franca'yı, dilsel hegemonyayı, tek bir dil-kültürün edinilmesini engellemek olmuştur. Avrupa Konseyine göre "Avrupalıların diğer Avrupalılarla her alanda iletişime geçebilen çok dilli ve çok kültürlü birer vatandaş olabilmeleri için yabancı dil eğitimi politikalarının herkesin yaşamları boyunca birçok dili öğrenmelerini" (Beacco ve Byram, 2007) sağlayacak şekilde düzenlenmesi gerektiğinden, bu politikalarının yeniden belirlenmesi öncelik teşkil etmiştir. Bu kapsamda, Avrupa diller yılı ilan edilen 2001 yılında, yabancı dil öğretimi ve öğrenimini derinden etkileyen, dil yeterlilik düzeylerini yeniden düzenleyen ve yabancı dil uzmanlarıyla dil eğitimine ilişkin uzunca bir süre yürütülmüş bir araştırmanın sonucu olan Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (AOBM) yayınlamıştır. AOBM, çokdillilik, çokkültürlülük, yaşam boyu öğrenme gibi kavramları benimseyen, tüm eğitim kademelerince uygulanabilen yabancı dil öğretmen ve öğrencilerine yönelik öğretim/öğrenim ilkeleri, "ders çizelgeleri, program geliştirme ve uygulamaları, sınav ölçme ve değerlendirme ve ders kitabı oluşumları" (Yücel, 2006, s. 112) sunan geniş kapsamlı betimsel bir başvuru kaynağıdır.

AOBM ile birlikte 1970'lerden beri yabancı dil eğitimi sınıflarında hüküm süren iletişimsel yaklaşım tekrar yapılandırılmış ve bu yaklaşımı tamamlayan ve uzantısı niteliğini taşıyan eylem odaklı yaklaşım geliştirilmiştir. Anlaşılacağı üzere söz konusu iki yaklaşım arasında keskin bir çizgi çekilmemiştir. İletişimsel yaklaşımın bazı unsurları korunurken (özgün iletişim durumu yaratmak gibi), çağın gerekleri göz önünde bulundurularak (teknolojik gelişmeler, küreselleşme) eksiklikleri giderilmiş (sadece hedef kültüre değil kaynak kültüre de odaklanmak gibi), zenginleştirilmiş ama en önemlisi, yabancı dil öğretimin amacı kültürlerarası eğitim çerçevesinde yeniden şekillenerek iletişim becerisi ediniminden kültürlerarası iletişim becerisine geçilmiştir. Bu yaklaşım, zekâyı karşılaşılan problemleri çözebilme ve insanların toplum için yeni/faydalı ürünler sunabilme kapasitesi olarak tanımlayan çoklu zekâ kuramı (Gardner, 2008, s. 37) ile öğrenmede bireysel farklılıklara ve sosyal çevre (yetişkinler, akranlar, vb.) ile etkileşime dikkat çeken sosyal yapılandırmacı öğrenme kuramına dayanmaktadır (Bertocchini ve Costanzo, 2008, s. 85). Bu yönüyle de, yabancı dil konuşur ve/veya öğrencilerini tek başlarına ya da başkalarıyla etkileşime ve işbirliği içerisine girerek eylemler yerine getiren birer sosyal aktör olarak görür. Başka bir ifadeyle, eylem odaklı yaklaşım bir yabancı dilde yabancı ortaklarla uzun vadeli projelerde işbirliği içinde çalışabilecek, problemleri uygun yol/yöntemi belirleyerek çözebilecek, belli koşullarda, belirli çevrelerde ve eylem alanlarında, sadece dilsel olmayan, bildirişimsel görevleri üstlenen toplum üyeleri yetiştirmeye yönelmiştir. Günümüzde, yabancı ülkelerde uzunca bir süre ikamet etmek (eğitim, iş vb. nedenlerle), oralara uyum sağlayabilmek, farklı ülkelerin insanlarıyla işbirlikleri geliştirebilmek, onlarla çalışabilmek ve onların uyumlarına yardımcı olabilmek daha fazla önem teşkil etmektedir (Rosen, 2009). Bu sebeple de İletişimsel Yaklaşımın kültür kavramı yerini kültürlerarası kavram ve bakış açışına bırakmıştır. Zira AOBM'de incelendiğinde, kültürel bilgi ve beceriden öte "Kültürlerarası bilincin" (Avrupa Konseyi ve Modern Diller Bölümü, 2013, s. 104) hedeflendiği ve Eylem Odaklı Yaklaşımının içinde kültürlerarası yaklaşımın varlığı görülmektedir:

> *Kültürlerarası bilinç, kişinin "köken ülkesinin dünyası" ile "hedef dil topluluğunun dünyası" (benzerlik ve farklılıklar) arasındaki ilişkilerin bilgisi, bilinci ve anlayışından doğar. Kültürlerarası bilincin kuşkusuz her iki dünyanın yöresel ve sosyal farklılıklarının da bilincinde olmak anlamına geldiği söylenebilir (Avrupa Konseyi ve Modern Diller Bölümü, 2013, s. 104).*

Görüldüğü gibi, hedef dille ilgili kültürel bilgi-beceriye sahip olmak ve iletişim durumda sadece hedef dilin bağlamına en uygun olan kültürel bilgiyi kullanmak yeterli değildir. Konuşur/öğrenen kendi kültürünün sınırlarından kurtularak karşı kültürün normlarına hoşgörülü yaklaşmalı, karşılıklı anlayış inşa edebilmelidir. Kültürlerarası yaklaşımın varlığı ise AOBM'in daha ilk sayfalarında karşımıza çıkmaktadır:

> *Sosyal aktör olarak bireyler, benzer sosyal gruplar içinde, sürekli genişleyen ilişkiler ağı kurar ve bu da bireyin kimliğini belirler. Kültürlerarası bir yaklaşımın yabancı dil eğitimindeki ana amacı, dil ve kültür farklılıklarından etkilenerek elde edilen bir ayrıcalık anlayışıyla zenginleşme sonucu, öğrenenin kişiliğinin olumlu bir şekilde gelişiminin ve kimlik bilincinin artmasını sağlamaktır (Avrupa Konseyi ve Modern Diller Bölümü, 2013, s. 11).*

Kısacası artık yabancı hedef dilin konuşurlarının davranış, değer ve bakış açısı farklılıklarının yanı sıra, dil öğrencisinin kendi farklılıklarını da göz önünde bulundurmaları ve bu farklılıklar konusunda öğrencide farkındalık/bilinç yaratılması amaçlanmaktadır. Bu bilinç/farkındalık, öğrencinin kendi kültürü üzerinde düşünmesini sağlayarak hedef dilin konuşuruna, bir başka deyişle, Ötekine yönelmesiyle gerçekleşir (Byram vd., 2002; Byram (ed.), 2003; Springer, 2015). Windmüller'in (2011, s. 20) de belirttiği gibi kültürlerarası yaklaşımın "olaylar, görenekler, adetler, vs. arasındaki benzerlik ve farklılıkları esas alan iki kültürün basit bir mukayesesi" değil, öğrencinin hedef ve kaynak kültür arasında bir karşılaştırma yaparak öğrencinin kendisine yönelmesidir. "Bu yönelme, kendini Ötekine tanıtmasını ve Öteki tarafından anlaşılmasını, böylece de Ötekini daha iyi tanımasını, anlamasını ve onu tüm farklılıklarıyla kabullenmesini" (Aslım Yetiş, 2016: 195) sağlamaktadır. Öncül'ün de (2000, ss. 745-746; akt. Coşkun, 2016, s. 38) ifade ettiği gibi kültürlerarası eğitim "Kültürler arasındaki gerçek ya da olası gerginlikleri, önyargıları ve ayrıcalıkları azaltmak ve yapıcı programlar ile küme ayrılıklarını hoşgörü ile karşılamak ve toplum yaşamına bunların eşit ölçüde katılmalarını sağlama amacı ile yapılan eğitimdir". Koca ve Şimşek'e (2011, s. 159) göre ise, kültürlerarası eğitim "farklı kültürlere sahip toplumların bireylerinin birlikte yaşama imkânlarını öğrenmeleri ve birlikte yaşamaktan doğan sorunlara çözümler önererek barışa katkıda bulunmayı amaçlayan öğretimdir". Yani kültürlerarası yaklaşım, etnosantrizmi ret etmekle birlikte ait olunan kültürü de yadsımayarak hedef kültürü kabul etmeyi, farklılıklara hoşgörüyle ve anlayışla yaklaşmayı, böylece Ötekiyle gerçekleşen iletişim durumlarının sağlıklı, etkin ve etkili gerçekleşmesini sağlayan bir yaklaşımdır. Dolayısıyla kaçınılmaz biçimde kültürlerin karşı karşıya geldiği yabancı dil eğitiminde etkili iletişimin gerçekleştirilebilmesi amacıyla kültürlerarası yaklaşım/eğitim gereklilik teşkil etmekte, yabancı dil eğitimi alanında konu ile ilgili araştırmalar önem arz etmektedir.

Avrupa Konseyinin kültürlerarası eğitimi "Avrupa vatandaşlık eğitiminin anahtarı" olarak, "öğrencileri çokkültürlü bir toplumda yaşamaya" (Windmüller, 2011, s. 21) hazırlama aracı olarak değerlendirmesiyle ve de AOBM'nin kültürlerarası bilinç edindirmeyi amaçlamasıyla yabancı dil öğretimi/öğreniminde kültürlerarasılık ve kültürlerarası iletişim becerisi edinimini konu edinen çalışmalar tüm dünyada artmıştır. Yabancı dil öğretimi konusunda iki yüzyılı aşkın bir süredir büyük uğraş veren, yabancı dil eğitimi politikalarını gelişmeler doğrultusunda yenilemeye çaba gösteren ve Avrupa Konseyinin bir üyesi olan Türkiye'de de dil eğitimi ve kültürlerarasılık alanında çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, Türkiye'de yabancı dil eğitimine yönelik gerçekleştirilen bilimsel araştırmalar incelendiğinde, kültürlerarasılığa odaklanan lisansüstü tezlerde kültürlerarasılık çalışmalarına ne oranda yer verildiğini gösteren ve de bu alandaki araştırma eğilimlerinin belirlenmesi sağlayan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple, çalışma kapsamında, Türkiye'de yabancı dil eğitimi alanında gerçekleştirilen ve kültürlerarasılığa odaklanan lisansüstü tezlerin incelenmesi ve bu alandaki eğilimlerin ve eksikliklerin belirlenerek, ileride yapılacak çalışmalara ışık tutulması amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın genel amacı doğrultusunda AOBM'nin çıkış yılı olan 2001 yılından günümüze Türkiye'de gerçekleştirilen tüm yabancı diller öğretimi ve öğrenimi (Türkçe yabancı dil dâhil) alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tezler kültürlerarasılık çerçevesinde incelenmiştir. Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır: Yabancı dil eğitimi alanında gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin,

1. Alan, düzey ve yıllara göre dağılımları nasıldır?
2. Alan ve konularına göre dağılımları nasıldır?
3. Alan ve araştırma modeline göre dağılımları nasıldır?
4. Alan ve veri toplama tekniklerine göre dağılımları nasıldır?
5. Alan ve örneklem seçimine göre dağılımları nasıldır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, nitel araştırma desenleri içerisinde yer alan, bir veri toplama yöntemi olarak kullanılabilen ve de araştırılan olguyla ilgili bilgileri içeren yazılı metinlerin incelenmesini sağlayan doküman analizi benimsenmiş ve bulgulara bu şekilde ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın çalışma evrenini 2001–2019 yılları arasında Türkiye'de Yabancı dil eğitimi (öğretimi/öğrenimi) alanında yapılmış Türkçe ve diğer dillerde (Almanca, Fransızca, İngilizce) yazılmış lisansüstü tezleri oluşturmaktadır. İncelenmek istenilen tezlere ulaşmak için, YÖK Ulusal Tez Merkezi arama motoruna 2001-2019 yıl aralığı ve "Kültürlerarası", "Kültürlerarasılık", "Kültürlerarası beceri", "Kültürlerarası iletişim becerisi", "Kültürlerarası bilinç" anahtar kelimeler Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerinde tarama ölçütü olarak girilmiştir. Çalışma kapsamında "Eğitim Bilimleri", "Eğitim programları", "Eğitim Programları ve Öğretim", "Dilbilim", "Dili Eğitimi", "Dil ve Edebiyat", "Mütercim Tercümanlık" anabilim dallarında tamamlanmış tezler

taranmış fakat sadece yabancı dil öğretimi ve öğrenimine ilişkin tezler dikkate alınmıştır. Kültürlerarası edebi eser incelemelerini ve/veya eser/metin tercümelerini konu alan tezler yabancı dil eğitimini amaçlamadığı durumlarda çalışmanın dışında tutulmuş, yalnızca yabancı dil eğitimini konu alan tezler araştırmanın verilerini oluşturmuştur.

Tezlerin seçimi için belirlenen ölçütler doğrultusunda 61'i Yüksek lisans, 19'u Doktora düzeyinde olmak üzere, toplam 80 tez incelenmiştir. Bu aşamada yazarları tarafından Ulusal Tez Merkezinde tezlerin künyesi ve özeti dışında erişim izni verilmeyen tezlere Türkiye Belge Sağlama Sistemi (TÜBESS) üzerinden ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada ulaşılan bütün tezler araştırma amaç ve soruları doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulan ve uzman görüşüne sunulan betimsel analiz formu kullanılarak sınıflandırılmıştır. Her bir tez ayrı ayrı okunup değerlendirilmiştir. Bu süreçte çalışmanın alt problemlerine yönelik bulgular belirlenen temalara göre frekanslar halinde verilmiştir. Elde edilen araştırma bulguları araştırma soruları doğrultusunda yorumlanmıştır

Araştırma modellerine ilişkin dağılım yapılırken tezlerde yöntem bölümünde, araştırma modeli/deseni ve veri toplama teknikleri alt bölümlerinde tez yazarları tarafından ifade edilen modeller ve teknikler dikkate alınmıştır.

BULGULAR

Yapılan tezlerin yabancı dil eğitimi alanı, lisansüstü düzeyleri ve yıllara göre dağılımı nasıldır?

Tablo 1'de çalışmanın birinci araştırma sorusunu oluşturan "tezlerin yabancı dil eğitimi alanı, lisansüstü düzeyleri ve yıllara göre dağılımları nasıldır?" sorusuna ilişkin bulgular gösterilmiştir.

Tablo 1

Tezlerin Yabancı Dil Eğitimi Alanı, Lisansüstü Düzeyleri ve Yıllara göre Dağılımları

	Almanca		Fransızca		İngilizce		Türkçe		Korece		
Yıllar	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	Toplam
2001	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2002	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
2003	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
2004	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	2
2005	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
2007	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	3
2008	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2
2009	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
2010	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	4
2011	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
2012	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
2013	1	1	-	-	2	1	1	-	-	-	6
2014	1	-	-	-	2	2	-	-	-	-	5
2015	1	-	-	-	6	3	-	-	-	-	10
2016	-	-	-	-	7	2	-	-	-	-	9
2017	-	-	-	1	3	-	1	-	-	-	5
2018	-	-	1	1	7	3	1	-	-	-	13
2019	1	-	-	-	7	2	2	-	-	-	12
Toplam	10	1	1	2	39	14	9	1	2	1	80
Genel Toplam	11		3		53		10		3		80

Tablo1'de görüldüğü gibi, yabancı dil eğitiminde kültürlerarasılığı konu edinen toplam 80 tez beş alanda gerçekleştirilmiştir. Bunlar Alman dili eğitimi, Fransız dili eğitimi, İngiliz dili eğitimi, Türkçe yabancı dil eğitimi ve Kore dili eğitimidir. İncelenen tezlerin büyük çoğunluğu, 39'u yüksek lisans (YL) ve 14'ü doktora (DR) düzeyinde olmak üzere, İngiliz dili eğitimi alanında yapılmıştır. Alman dili eğitimi ikinci sırada (11 tez), Türkçe yabancı dil eğitimi üçüncü sıradadır (10 tez). Fransız dili eğitimi ve Kore dili eğitimi ise üçer tezle dördüncü sırayı paylaşmaktadırlar. İngilizce alanında yapılan tezlerin çok daha fazla olması İngilizcenin yabancı dil olarak Türkiye'de yaygınlığı düşünüldüğünde elbette anlaşılır bir durumdur. Bilindiği üzere, uluslararası ilişkileri doğrultusunda Türkiye'de Fransızca ve Almancadan sonra 1950'li yıllardan itibaren İngilizce yabancı diller hiyerarşisinin en tepesinde yer almıştır. İngilizce, Türkiye'de ilkokul 2.sınıf programlarında yer almakta,

Almanca ve Fransızca genellikle ikinci yabancı dil olarak öğretilmekte, İngiliz dili eğitimi alanı diğer yabancı dil eğitimi alanlarına göre lisans öğrencileri tarafından da daha fazla talep görmekte ve doğal olarak İngilizce öğretimi-öğrenimine yönelik çalışmalar da daha fazla yoğunluk kazanmaktadır.
İncelen tezlere lisansüstü düzeylerine göre bakıldığında, 80 tezden 61'inin yüksek lisans düzeyinde, 19'unun doktora düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. İngiliz dili eğitimi alanında 39 yüksek lisans tezi, 14 doktora tezi bulunmaktadır. Alman dili eğitiminde gerçekleşen 11 tezden 10'u, Türkçe yabancı dil eğitimi alanında ise 10 tezden 9'u yüksek lisans düzeyindedir. Tüm yabancı dil eğitimi alanlarında kültürlerarasılığı konu alan ve derinlemesine araştırma olanağı sağlayan doktora tez çalışmalarının az sayıda olması dikkat çekicidir.
80 tezin yıllara göre dağılımlarına bakıldığında, kültürlerarasılığa ilişkin tezlerin 2015, 2018 ve 2019 yıllarında arttığı, 2001 ve 2005 yılında bu konuda hiçbir tezin olmadığı tespit edilmiştir. 2015 yılından tamamlanan 10 tezden dokuzu İngiliz dili eğitimi, biri ise Alman dili eğitimi alanında gerçekleştirilmiştir. 2018'e bakıldığında, tamamlanan 13 tezden 10'u İngiliz dili eğitimi alanında, ikisi Fransız dili eğitimi ve biri Türkçe yabancı dil eğitimi alanındadır. 2019'da ise, 12 tezden dokuzu İngiliz dili eğitimi alanında, ikisi Türkçe yabancı dil eğitimi, biri de Alman dili eğitimi alanıdır. Alman dili eğitimi kültürlerarasılık konusunda lisansüstü çalışma yapan ilk alan (2002'de), Fransız dili eğitimi alanı ise bu konuda en geç (2017'de) çalışma yapan alan olmuştur.

Yapılan tezlerin yabancı dil eğitimi alanı ve konularına göre dağılımları nasıldır?
Tablo 2'de çalışmanın ikinci araştırma sorusunu oluşturan "tezlerin yabancı dil eğitimi alanı ve konularına göre dağılımları nasıldır?" sorusuna ilişkin bulgular gösterilmiştir.

Tablo 2
Tezlerin Yabancı Dil Eğitimi Alanı ve Konularına göre Dağılımları

Konular*	Almanca		Fransızca		İngilizce		Türkçe		Korece		Toplam
	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	
1-Kültürlerarası (iletişim) beceriye/sine yönelik tutum/görüş/algı	-	-	-	1	15	5	1	-	-	-	22
2-Kültürlerarası iletişim becerisi açısından yabancı dil ders kitabı inceleme/değerlendirme	3	-	-	-	11	-	3	1	-	1	19
3-Kültürlerarası (iletişim) beceriyi/sini geliştirme	4	-	-	-	5	4	-	-	-	-	13
4-Kültürlerarası duyarlılık	-	-	1	-	4	2	2	-	2	-	11
5-Kültürlerarası yaklaşım çerçevesinde yabancı dili öğrenme ve/veya yabancı dil becerilerini geliştirme	3	1	-	-	1	-	2	-	-	-	7
6-Kültürlerarası farkındalık	1	-	-	-	2	3	-	-	-	-	6
7-Kültürlerarası yaklaşıma/iletişim becerisine yönelik alanyazı taraması	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	3
8-Kültürlerarası iletişim becerisi eğitim modeli/ders programı tasarlama/önerme	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
9-Kültürlerarası beceri ölçeğinin geliştirilmesi	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
10-Kültürlerarası yaklaşım çerçevesinde erken yaşta dil öğretimi	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
										Toplam	86

*Bazı tezlerde birden fazla konu incelenmiştir.

Öncelikle Tablo 2'de de görüldüğü üzere, incelenen 80 tezden bazılarının birden fazla konuyu ele almasından dolayı toplam sayı tez sayısının üstündedir. Bu tabloya göre tezlerde en çok kültürlerarası beceriye/kültürlerarası iletişim becerisine yönelik tutum/görüş/algı çalışılmıştır. İkinci sırada ise Kültürlerarası iletişim becerisi açısından yabancı dil ders kitabı inceleme/değerlendirme konusu 19 tezle yer alırken, üçüncü sırada 13 tezle kültürlerarası beceriyi/iletişim becerisini geliştirme konusu yer almaktadır. Bu konularda en çok tez, yine diğer alanlara göre en çok tez sayısına sahip olan, İngiliz dili eğitimi alanında gerçekleştirilmiştir. Genel olarak en az çalışılan konular ise kültürlerarası yaklaşıma/iletişim becerisine yönelik alanyazın taraması, kültürlerarası iletişim becerisi eğitim modeli/ders programı tasarlama, kültürlerarası beceri ölçeği geliştirme ve kültürlerarası yaklaşım çerçevesinde erken yaşta dil öğretimidir.

Yabancı dil eğitimi alanları açısından bakıldığında Alman dili eğitimi alanı daha çok kültürlerarası beceriyi veya iletişim becerisini geliştirme ve kültürlerarası yaklaşım çerçevesinde yabancı dili öğrenme/yabancı dil becerilerini geliştirme konularını incelemiştir. Türkçe yabancı dil öğretimi alanı kültürlerarası iletişim becerisi açısından yabancı dil ders kitabı inceleme/değerlendirme konusunu dört tezde ele alırken, Kore dili eğitimi alanında yapılan üç tezden ikisi kültürlerarası duyarlılık konusunu ele almıştır. Fransız dili eğitiminde yapılan üç tezin her biri farklı konuları incelemiştir. Kültürlerarası beceriye/kültürlerarası iletişim becerisine yönelik tutum/görüş/algı toplam 20 tezde ele alınarak, İngiliz dili eğitimi alanında en çok çalışılan konu olmuştur.

Yapılan tezlerin yabancı dil eğitimi alanı ve araştırma modeline göre dağılımları nasıldır?

Tablo 3'te çalışmanın üçüncü araştırma sorusunu oluşturan "tezlerin yabancı dil eğitimi alanı ve araştırma modeline göre dağılımları nasıldır?" sorusuna ilişkin bulgular gösterilmiştir.

Tablo 3

Tezlerin Yabancı Dil Eğitimi Alanı ve Araştırma Modeline göre Dağılımları

Araştırma Modeli*	Almanca		Fransızca		İngilizce		Türkçe		Korece		Toplam
	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	
Betimsel	-	-	-	-	6	-	1	-	-	1	**8**
Betimsel içerik analizi	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Betimsel ve karşılaştırmalı	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Betimsel tarama	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Betimsel ve tarihsel	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Değerlendirme	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Deneysel/Yarı deneysel	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-	4
Eylem araştırması	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2
Karma	-	-	-	1	11	7	2	1	-	-	**22**
Nicel	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	4
Nitel	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Nitel durum çalışması/Durum çalışması	-	-	-	1	6	2	-	-	-	-	**9**
Tarama	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	4
Belirtilmemiş	5	1	-	-	6	1	4	-	2	-	**19**
Toplam	11		3		53		10		3		80

*Tezlerin yazarları tarafından belirtilen araştırma modeli adları dikkate alınmıştır.

Tablo 3'te görüldüğü gibi 22 tezde, nicel ve nitel modelleri birleştiren ve "araştırmaya kattığı zenginlik ve güvenirlik açısından araştırmacılar tarafından giderek tercih edilen" (Gökçek vd., 2013, s. 436) karma model kullanılmıştır. Bu tezlerin 18'i (11 YL; 7 DR) İngiliz dili eğitimi alanında, üçü (2 YL; 1 DR) Türkçe yabancı dil eğitimi alanında, biri ise doktora kapsamında Fransız dili eğitimi alanında yapılmıştır. Karma model dışında, incelenen tezlerde en çok tercih edilen modellerin betimsel model ve (nitel) durum çalışması olduğu görülmüştür. Bu iki model, toplam 17 tezde kullanılmıştır. Betimsel içerik analizi, betimsel ve karşılaştırmalı, betimsel ve tarihsel ile değerlendirme modelleri en az tercih edilen modellerdir. Hepsi birer tezde olmak üzere toplam dört tezde tercih edilmiştir.

Tablo 3'te dikkat çeken önemli bir bulgu 80 tezden 19'unda (17 YL; 2 DR) araştırma modeline ilişkin hiçbir açıklamanın bulunmamasıdır. Ergünay ve Adıgüzel'in (2017: 44-45) de belirtiği gibi "Bu durum araştırmacıların araştırma modeli konusunda bilgilerinin eksikliğinin bir göstergesi olarak ifade edilebilir". Bu durumla özellikle derinlemesine araştırma gerektiren doktora tezlerinde dahi karşılaşılması dikkat çekicidir

ve tüm çalışmaların niteliğini olumsuz etkilediği açıktır. İngiliz dili eğitimi alanında yapılan 53 tezden yedisinde (6 YL; 1 DR) model belirtilmezken, Alman dili eğitiminde 11 tezden altısında (5 YL; 1 DR), Türkçe yabancı dil eğitimi alanında 10 tezden dördünde (YL) ve Kore dili eğitimi alanından üç tezden ikisinde (YL) araştırma modeli belirtilmemiştir. Sadece Fransızca öğretimi alanında gerçekleşen üç tezin tümünde model belirtilmiştir.

Yapılan tezlerin yabancı dil eğitimi alanı ve veri toplama tekniklerine göre dağılımları nasıldır?
Tablo 4'te çalışmanın dördüncü araştırma sorusunu oluşturan "tezlerin yabancı dil eğitimi alanı ve veri toplama tekniklerine göre dağılımları nasıldır?" sorusuna ilişkin bulgular gösterilmiştir.

Tablo 4
Tezlerin Yabancı Dil Eğitimi Alanı ve Veri Toplama Tekniklerine göre Dağılımları

	Almanca		Fransızca		İngilizce		Türkçe		Korece		
Veri toplama teknikleri*	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	Toplam
Anket	2	-	-	1	22	6	-	-	2	-	**33**
Başarı Testi	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Doküman İnceleme	7	-	-	-	12	2	6	-	-	-	**27**
Görüşme (Sözlü-Yazılı)	1	-	-	2	17	9	3	-	-	1	**33**
Gözlem	1	-	-	1	5	2	-	-	-	-	9
Odak Grup	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	5
Saha notları/Araştırmacı günlüğü/Yansıtıcı günlük	-	-	-	1	3	3	-	-	-	-	7
Değişkenlikle Barışık Olma Yetisi ölçeği	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Etnik Merkezcilik Ölçeği	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
İletişimsel Dil Yeterlilikleri Ölçeği	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	-	-	1	-	4	6	2	-	-	-	**13**
Kültürlerarası Etkililik Ölçeği	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	**2**
Kültürlerarası Farkındalık Ölçeği	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	5
Kültürlerarası Beceri/Yeterlilik Ölçeği	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	3
Kültürlerarası İletişimsel Yeterlilik Ölçeği	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	4
Ortak Dil Olarak İngilizce Düşünce Ölçeği	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Öğretmenlerin Kültürel Boyutları İşleme sıklığı	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Öğretmenlerin Kültür Öğretimine Yönelik Etkinlikleri Sıklığı Ölçeği	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2
Öğretmenlerin Kültürlerarası Rolü Ölçeği	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Tutum Ölçeği	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	3
Yabancı Kültüre Yakınlık Ölçeği	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
									Toplam		155

*Bazı tezlerde birden fazla veri toplama tekniği kullanılmıştır.

Tablo 4'te, kullanılan veri toplama tekniği kapsamında yine 80 tez incelenmiştir ama bazılarında birden fazla teknik kullanıldığından veri toplama tekniklerinin toplam sayısı verilmiştir. Görüldüğü gibi, 26'sı yüksek lisans tezinde ve 7'si doktora tezinde olmak üzere en çok kullanılan veri toplama tekniği ankettir. İkinci sırayı 33

tezle yazılı ve/veya sözlü görüşme tekniği, 27 tezle ise doküman inceleme tekniği almaktadır. Yine tez sayısının daha fazla olmasından dolayı kaynaklanan oran doğrultusunda en sık kullanılan bu üç veri toplama tekniğiyle en çok İngiliz dili eğitimi alanında karşılaşılmaktadır. Doküman inceleme tekniği Alman dili eğitimi alanında yedi tezde, Türkçe yabancı dil eğitimi alanında ise altı tezde kullanılmıştır. Anket ve görüşme teknikleri diğer alanlarda az sayıdadır.

Veri toplama tekniği olarak ölçek kullanımlarına bakıldığında ise, 39 çalışmada ölçek kullanımına gidildiği ama en çok kullanılan ölçeğin "Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği" olduğu anlaşılmıştır. Yedisi yüksek lisans, altısı doktora tezinde olmak üzere toplam 13 tezde veri toplamak için söz konusu araç kullanılmıştır.

Yapılan tezlerin yabancı dil eğitimi alanı ve örneklem seçimine göre dağılımları nasıldır?

Tablo 5

Tezlerin Yabancı Dil Eğitimi Alanı ve Örneklem Seçimine göre Dağılımları

Örneklem seçimi*	Almanca		Fransızca		İngilizce		Türkçe		Korece		Toplam
	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	
Ders kitabı	4	-	-	-	7	-	5	-	-	-	16
Öğretim elemanları (yurt içi ve/veya yurtdışı)	-	-	-	2	11	4	2	1	-	1	21
Üniversite öğrencileri (yurt içi ve/veya yurtdışı)	3	-	-	-	10	3	1	-	2	-	19
Yabancı dil öğretmen adayları	2	1	1	1	5	4	-	-	-	-	14
İlkokul yabancı dil Öğretmenleri	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	3
Ortaokul yabancı dil Öğretmenleri	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	4
Lise yabancı dil Öğretmenleri (yurt içi ve/veya yurtdışı)	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	5
İlkokul öğrencileri	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ortaokul öğrencileri	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	3
Lise öğrencileri (yurt içi ve/veya yurtdışı)	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2
Yabancı dil kursu öğretmenleri ve öğrencileri	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Burslu Yurt dışı lisansüstü eğitimi hakkı kazananlar	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Türkiye'de yaşayan Koreliler	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Veliler	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Belirtilmemiş	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	3
									Toplam		95

*Bazı tezlerde birden fazla örneklem seçilmiştir.

Tablo 5'te de görüldüğü üzere, çalışmalar daha çok öğretim elemanları (21 tez) ve üniversite öğrencileriyle (19 tez) gerçekleştirilmiştir. Üçüncü sırada ders kitaplarına yönelik incelemeler (16 tez), dördüncü sırada ise yabancı dil öğretmen adayları ile yapılan çalışmalar (14 tez) yer almaktadır. İncelemeler, lisansüstü araştırmalarda genellikle yükseköğretim düzeyinde bir katılımcı grubuyla çalışıldığını ortaya koymaktadır (54 tez). Milli Eğitim Bakanlığına bağlı farklı okul kademelerine bağlı öğretmen ve öğrencileri örneklem olarak seçen toplamda sadece 18 tezin olması bu bulguyu desteklemektedir.

Yabancı dil eğitimi alanları açısından bakıldığında, Alman dili eğitimi alanında yapılan lisansüstü araştırmalar örneklem olarak daha çok ders kitaplarına ve üniversite öğrencilerine yönelirken, Fransız dili eğitiminde yapılan lisansüstü araştırmalar, öğretim elemanlarına yönelmektedir. İngiliz dili eğitimi alanında yapılan lisansüstü araştırmalar ise öğretim elemanları ve üniversite öğrencilerine, Türkçe dilinde yapılan lisansüstü araştırmalar, yabancı dil eğitimi alanı ders kitaplarına ve son olarak Kore dili alanında yapılan lisansüstü araştırmalar üniversite öğrencilerine yönelmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma Yabancı dil öğrenmek, sadece sözcükler, dilbilgisi ve sözdizimi kurallarını öğrenmekten ibaret değildir. Bir yabancı dil öğrenildiğinde aynı zamanda yeni bir kültür de keşfedilir ve bu keşfin niteliğinin de dil hâkimiyetini etkilediği bilinir. Fakat günümüzde sadece hedef dilin kültüründen söz etmek de yeterli değildir. Artık çok kültürlü bir toplum sunan ve giderek küreselleşen dünya, yabancı dil öğrenenlerin hedef kültürü ve hedef kültürün bireylerini/toplumunu keşfetmenin yanı sıra kendilerini ve kendi kültürlerini yeniden keşfetmeyi, kendi kültürleriyle hedef kültürü etkileşim içerisinde olmayı gerekli hale getirmiştir. Dil öğrenmek kültürel farklılıklarla tanışmayı, Ötekini tanımayı, kendini de Ötekine tanıtmayı bilmeyi, birlikte yaşamayı öğrenmeyi, diyalog halinde olmayı gerektirmektedir. Bir başka ifadeyle dil öğretimi/öğrenimi sadece kültürel boyutu değil artık kültürlerarası boyutu da geliştirmeyi hedeflemektedir. Byram ve diğerlerine göre (2002, ss. 10-11) 'İyi bir yabancı dil öğretmeni' sadece yabancı dili öğreten değil, aynı zamanda öğrencilerinin kendi kültürleriyle diğer kültürler arasındaki ilişkiyi anlamalarını sağlayan, onlarda Ötekine yönelik ilgi ve merak uyandıran, başka halk ve bireylerin onları nasıl algıladıklarını anlamalarını sağlayandır. AOBM'in yayınlandığı 2001 yılından itibaren de yabancı dil eğitiminde kültürlerarası yaklaşım kaçınılmaz, kültürlerarası iletişim becerisi edinimi amaç haline gelmiştir.

Beş yabancı dil eğitimi alanında gerçekleşen söz konusu 80 çalışmaya bakıldığında, Türkiye'de kültürlerarası yaklaşım/kültürlerarasılık kapsamında yabancı dil eğitimini hedefleyen tezlerin, genellikle yüksek lisans düzeyinde, en çok 2018 ve 2019 yıllarında ve ağırlıklı olarak İngiliz dili eğitimi alanında gerçekleştirildiği dikkati çekmiştir. İngilizcenin yabancı dil olarak Türkiye'deki önemi, çoğunluk tarafından birinci yabancı dil olarak seçilmesi, okullarda büyük çoğunlukla birinci yabancı dil olarak programlarda sunulması, diğer yabancı dil öğretmenlerine göre öğretmen sayısının üstünlüğü göz önüne alındığında, bu son tespit çok da şaşırtıcı gözükmemektedir. British Council ve Tepav'ın (2014, s. 39) hazırladığı rapora göre, ulaşılan 19.380 öğrencinin %74'ü İngilizceyi gerekli bir dil olarak görmekte ve 1.394 veliden %94'ü İngilizcenin çocuklarının öğrenmesi gereken en önemli yabancı dil olduğunu aktarmaktadırlar. Hem öğrenciler, hem ebeveynler "Türkiye'deki işlerin %30'undan fazlası yeterli düzeyde İngilizce bilgisini" gerektirdiğini ve de "İngilizce aynı zamanda daha yüksek ücretler ve daha geniş kariyer olanakları sağladığını" (BC ve Tepav 2014, s. 14) düşünmektedirler. 21 Mart 2019 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) 20 bin öğretmen alımı konusunda açıkladığı kontenjanlara bakıldığında ise, İngilizce öğretmeni kontenjanı 1960, Almanca öğretmeni kontenjanı 200, Fransızca öğretmeni kontenjanı 1'dir (MEB, 2019). 2020 yılı sözleşmeli öğretmen atamalarında da durum hiç farklı değildir. Ocak ve Haziran aylarının kontenjanları sırasıyla şu şekildedir: İngilizce öğretmeni 1731 ve 1739, Almanca öğretmeni 138 ve 200, Fransızca öğretmeni her iki atama döneminde de yine 1'dir (MEB, 2020a; 2020b).

80 tezde ele alınan konu kapsamında bakıldığında, en çok çalışılan konunun kültürlerarası beceriye veya kültürlerarası iletişim becerisine yönelik tutum/görüş/algı olduğu görülmüş, bu doğrultuda da tutum, görüş ve algı ölçmede en etkili modellerden olan ve hem nitel hem de nicel açıdan veri toplamayı sağlayan karma modelin benimsendiği anlaşılmıştır. En çok kullanılan veri toplama tekniklerinin ise, nicel açıdan ölçeklerin, nitel açıdan anket ve görüşmelerin olduğu görülmüştür ki bu da, tezlerde birden fazla teknik kullanıldığı göz önüne alındığında, karma modelin özelliğini yansıtan bir durumdur.

Öte yandan tezler, konuları kapsamında incelendiğinde, erken yaşta kültürlerarası dil öğretimini konu alan tek tezin Fransız dili eğitimi alanında yapılmış olması çok dikkat çekicidir. İngilizcenin Türkiye'de 1997 yılında ilkokul 4.sınıftan, 2012 yılında ise ilkokul 2.sınıftan itibaren zorunlu dersler kapsamında olması hatta artık anaokullarında/anasınıflarında öğretilmeye başlanması sebebiyle bu konunun öncelikle ve çok fazla sayıda İngilizce eğitimi alanında ele alınması gerektiği düşünülmektedir.

Son olarak çalışmaların hedef kitlesi ele alındığında, en çok öğretim elemanlarıyla ve öğretmen adaylarıyla çalışıldığı görülmüştür. Bu durumun sebebinin söz konusu çalışma gruplarının araştırmacılar tarafından daha ulaşılabilir olmasıyla, MEB'e bağlı öğretmen ve öğrencilerin daha az tercih edilmesinin sebebinin ise akademik çalışmalarda Bakanlıktan alınması gereken izin ya da onay sürecinin uzun olabileceğinden araştırmacıların tercih etmemeleriyle açıklanabileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak, bu çalışmada yabancı dil eğitimi alanında kültürlerarası yaklaşım çerçevesinde gerçekleşen, kültürlerarasılığa odaklanan lisansüstü tezler incelenmiş ve araştırmacılara 2001-2019 yılları arasında yapılan bu araştırmaların genel bir seyri verilmeye

çalışılmıştır. Elde edilen bulgular ve ortaya konulan eksiklikler doğrultusunda konuya ilişkin çalışmalar yapacak olan araştırmacılara, öncelikle, kültürlerarasılığa odaklanan, kültürlerarası iletişim becerisinin edinimi ve gelişimine katkıda bulunan tezlerin tüm yabancı dil eğitimi alanlarında yaygınlaştırılmaları önerilmektedir. Bunun yanı sıra, yabancı dil öğretmeni yetiştirilmesinde kültürlerarası iletişim becerisini edinme ve edindirme konusunda tez çalışmalarının yapılmasının ve de daha kapsamlı ve derin araştırma gerektiren ve genellikle uygulama boyutunun daha nitelikli olduğu doktora tezlerine ağırlık verilmesi gerekmektedir. Özellikle İngiliz dili eğitimi alanında erken yaşta kültürlerarası dil öğretimi ve/veya öğrenimini konu alan tezlerin çoğalması da önem arz etmektedir. Farklı kademeler çerçevesinde kültürlerarası yaklaşım temel alınarak yabancı dil derslerine ilişkin öğretim ve ders programlarının geliştirilmesini amaç edinen tezlerin gerçekleştirilmesi, örneklemi MEB'in kurumları, öğretmenleri ve öğrencileri oluşan çalışmaların daha fazla sayıda yapılması da öncelikler arasında yer almalıdır. Son olarak, bir toplumun kendine özgü kültürel özellikleri olduğundan yabancı dil eğitiminde yerli bir kültürlerarası beceri/kültürlerarası iletişim becerisi ölçeğinin/ölçeklerinin geliştirilmesi konusunda çalışmaların yürütülmesi de bir gereklilik olduğu düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi
Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Bu araştırma Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu (Proje No1805E134) tarafından desteklenmektedir.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için.....kurumdan (tarih-sayı no) etik izin alınmıştır.

KAYNAKÇA/REFERENCES

Aslım Yetiş V. ve Dündar, A.E. (2016). La compétence interculturelle dans Salut 10, 11, 12. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45(2), 181-208. https://doi.org/10.14812/cuefd.283285
Avrupa Konseyi ve Modern Diller Bölümü. (2013). *Diller için Avrupa ortak öneriler çerçevesi: öğrenim, öğretim ve değerlendirme*. Frankfurt: telc, Milli Eğitim Bakanlığı. Erişim Tarihi 20 Eylül 2019, https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_iain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf
Beacco, J.C. & Byram, M. (2007). *De la diversité linguistique à l'éducation plurilingue. Guide pour l'élaboration des politiques linguistiques éducatives en Europe – Version de synthèse*. Conseil de l'Europe: Strasbourg. Erişim Tarihi 20 Eylül 2019, https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806a892d
Bertocchini, P. & Costanzo, E. (2008). *Manuel de formation pratique pour le professeur de FLE*. France: Clé International.
British Council ve TEPAV. (2014). *Türkiye'deki Devlet okullarında İngilizce dilinin öğretimine ilişkin ulusal ihtiyaç analizi*. Ankara: Yorum Basın Yayınları.
Byram, M., Gribkova, B. & Starkey, H. (2002). *Développer la dimension interculturelle dans l'enseignemnt des langues. Une introduction pratique à l'usage des enseignants*. Strasbourg : Conseil de l'Europe. Erişim Tarihi 20 Eylül 2019, http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/guide_dimin tercult_fr.pdf
Byram, M. (Dir.) (2003). *La compétence interculturelle*. Strasbourg: Conseil de l'Europe. Erişim Tarihi 20 Eylül 2019, https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/SourcePublications/InterculturalCompetence_fr.doc
Coşkun, H. (2016). *Kültürlerarası eğitim Türkiye ve Almanya örneği*. Ankara: Konrad Adenauer-Stiftung.
Ergünay, O. ve Adıgüzel, O. C. (2017). Türkiye'de 2010–2016 yılları arasında İngilizce öğretmenliği alanında öğretmen eğitimine yönelik gerçekleştirilmiş lisansüstü tezlerdeki araştırma eğilimleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 37-48.

Gardner, H. (2008). *Les intelligences multiples*. (Çev.P.Evans-Clarck, M. Muracciole, N.Weinwurzel). Paris: Retz. (Orijinal yayın tarihi, 1993).
Koca, F. ve Şimşek, A. (2011). Liselerde kültürler arası bir uygulama örneği olarak Kanada programı: Tarih dersleri üzerine öğrenci görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 155-187.
MEB (2019). *Sözleşmeli öğretmenliğe başvuru ve atama duyurusu.* Erişim Tarihi 30 Mart 2019, http://personel.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_03/21174502_2019_Mart_SYzleYmeli_YYretmen_Atama_Duyurusu.pdf
MEB (2020a). *Sözleşmeli öğretmenliğe başvuru ve atama duyurusu (Ocak).* Erişim Tarihi 25 Nisan 2020, http://personel.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/20162254_2020_Ocak_SozleYmeli_OYretmen_Atama_Duyurusu.pdf
MEB (2020b). *Sözleşmeli öğretmen olarak atama yapılacak alanlar ile başvuruya esas olacak taban ve kontenjan listesi (Haziran).* Erişim Tarihi 25 Nisan 2020, https://personel.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_04/03173325_takvim_ve_kontenjanlar.pdf
Springer, C. (2008). Vers une pédagogie du dialogue interculturel: agir ensemble à travers les nouveaux environnements numériques sociaux. In *Actes du colloque international" 2008. Année européenne du dialogue interculturel: communiquer avec les langues-cultures.*
Windmüller, F. 2011. *L'approche culturelle et interculturelle.* Paris: Belin.
Yücel, M. S. (2006). Avrupa ortak başvuru metni–Avrupa dil portfoyü eleştirel bir yaklaşım. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 110- 122.

İletişim/Correspondence

Doç. Dr. Veda ASLIM YETİŞ
vaslim@anadolu.edu.tr